

PREZES
KASY ROLNICZEGO
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

dr Aleksandra Hadzik

0000-OP.054.17.2019

Warszawa, dnia 17 stycznia 2020 r.

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z otrzymanym pismem Pani Gabrieli Morawskiej - Staneckiej Wicemarszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 grudnia 2019 r., znak: BPS/043-02-38-KRUS/19, zawierającym oświadczenie złożone przez Pana Jana Filipa Libickiego Senatora Rzeczypospolitej Polskiej, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przekazuje następujące wyjaśnienia.

Odnosząc się do pierwszej kwestii poruszonej w ww. oświadczeniu Kasa uprzejmie informuje, że zasady przyznawania prawa i naliczania wysokości emerytury rolniczej zostały określone w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2019 r. poz. 299, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi co najmniej 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat.

W myśl art. 25 i 26 ustawy wysokość emerytur rolniczych uzależniona jest od długości okresów pracy i podlegania ubezpieczeniu rolniczemu.

Do dnia 7 stycznia 2009 r. do okresów rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego zaliczane były zarówno okresy pracy w gospodarstwie rolnym i podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, jak i okresy, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi, tj. okresy podlegania powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu w ZUS (np. z tytułu zatrudnienia, prowadzenia działalności gospodarczej) oraz okresy tzw. nieskładkowe (np. okres studiów, zasadniczej służby wojskowej).

Z dniem 8 stycznia 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 926), która wprowadziła istotne zmiany do systemu ubezpieczenia społecznego rolników i od tej daty tylko osobom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przyznaje się prawo i nalicza wysokość emerytury rolniczej z uwzględnieniem okresów podlegania ubezpieczeniu w systemie powszechnym oraz okresów nieskładkowych (pod warunkiem, że okres ten nie został uwzględniony przy

ustalaniu prawa do emerytury z ZUS). W przypadku uzyskania prawa również do emerytury pracowniczej – zgodnie art. 33 ust. 2 ustawy – osobom takim wypłacane jest jedno ze świadczeń wybrane przez ubezpieczonego, z reguły korzystniejsze (tj. emerytura rolnicza lub emerytura pracownicza).

Natomiast osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. do prawa i wysokości emerytury rolniczej uwzględnia się wyłącznie okresy pracy rolniczej i podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

Zatem osoba urodzona do dnia 31 grudnia 1948 r. może pobierać emeryturę rolniczą, której wysokość ustalono z uwzględnieniem okresów ubezpieczenia rolniczego oraz ubezpieczenia w systemie powszechnym, a osoba urodzona po tej dacie może pobierać takie świadczenie ustalone na podstawie okresów wyłącznie rolniczego ubezpieczenia społecznego. Jeżeli osoba taka uzyska prawo również do emerytury z ZUS przyznanej na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – zgodnie z art. 33 ust. 2a ustawy - będzie pobierała obie emerytury, tj. z KRUS za okresy ubezpieczenia rolniczego i z ZUS z tytułu ubezpieczenia w systemie powszechnym i kapitału zgromadzonego na koncie ubezpieczonego.

W kwestii drugiej Kasa wyjaśnia, że przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowią, że w odniesieniu do domownika, dolna granica wieku do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników, została określona na poziomie 16 lat, w odróżnieniu od rolnika, gdzie w art. 6 pkt 1 ustawy określony został wymóg osiągnięcia przez rolnika pełnoletności. Ustawowy wymóg pełnoletności dotyczy również małżonki rolnika, a także pomocnika rolnika.

Ustalając prawo do emerytury rolniczej zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy uwzględnia się wszystkie okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (ubezpieczeniu temu można podlegać od ukończenia 16 roku życia) oraz okresy pracy w gospodarstwie rolnym przypadające po ukończeniu 16 roku życia przed dniem 1 stycznia 1983 r., jeżeli w tym okresie wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu i praca w gospodarstwie rolnym stanowiła główne źródło jego utrzymania.

Natomiast ustalając wysokość emerytury rolniczej uwzględnia się wszystkie okresy, za które opłacona została składka na ubezpieczenie społeczne rolników oraz okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym – bez podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu – po ukończeniu 16 roku życia, przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r., jednak nie wcześniej niż 25 lat przed spełnieniem warunków nabycia prawa do emerytury rolniczej (art. 25 ust.2 pkt 4 ustawy).

Jak z powyższego wynika (dot. trzeciej kwestii), wysokość emerytury rolniczej uzależniona jest wyłącznie od długości okresów pracy i podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Kapitał początkowy ma wpływ na wysokość emerytur wypłacanych przez ZUS.

Wartość sprzedaży produktów rolnych miała wpływ na wysokość emerytur rolniczych przyznanych na podstawie przepisów obowiązujących do końca 1990 r., tj. na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin.

Obecnie Kasa przyznaje prawo do emerytur rolniczych przede wszystkim osobom urodzonym w latach 1959 - 1960 (kobiety) i 1954 – 1955 (mężczyźni), tj. z uwzględnieniem okresów wyłącznie ubezpieczenia rolniczego.

W odniesieniu do czwartej kwestii dotyczącej studentów studiów dziennych należy nadmienić, że przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie traktują w sprawach ubezpieczenia w sposób odmienny rolników będących jednocześnie studentami. Oznacza to, że studiujący rolnik prowadzący osobiście i na własny rachunek działalność

rolniczą w pozostającym w jego posiadaniu gospodarstwie rolnym, w sytuacji gdy nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu, np. w związku z zawartą umową o pracę lub nie ma ustalonego prawa do emerytury albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. O trybie ubezpieczenia przesądza wielkość użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, w którym rolnik prowadzi działalność rolniczą. W przypadku, gdy gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny w rozumieniu przepisów ustawy, jest to ubezpieczenie obowiązkowe (z mocy ustawy), a w przypadku, gdy poniżej lub równy 1 ha przeliczeniowemu, jest to ubezpieczenie na wniosek (dobrowolne).

Dodatkowo Kasa nadmienia, że w przypadku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej w związku z wydzierżawieniem gruntów, np. pod urządzenia fotowoltaiczne czy też przeznaczenia przez rolnika całości gruntów pod zabudowę farmy fotowoltaicznej, osoba taka traci tytuł do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik. Należy zauważyć, że ustawa o ubezpieczeniu społecznemu rolników definiuje jako działalność rolniczą jedynie działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej.

2 Myślarzami Maciej

Gracjan